

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Fundațiunea culturală și de binefacere” JON MICU MOLDOVANU.

*Tot pentru voi
Nimic pentru mine.*

Deschidem paginile sbuciumatului nostru trecut de o jumătate de secol. Trecem cu repeziciune paginile de suferință, de nădejdi, de aspirații. Oameni, cari au fost, *patimi*, cari s'au trecut, glorii cari s'au spulberat și energii cari au crezut ni-se perândă neîntrerupt înaintea ochilor, fixându-se meritul și de meritul fiecăruia după cuviință.

Și în această învălmășală de oameni și forță, în mijlocul sbuciumărilor pentru biruința unei idei, un nume se desprinde mereu din luptele, ce s'au dat pentru drepturile, existența, biruința unui popor — Jon Micu Moldovanu.

Nu-i vorbă, viața unui popor prezintă în cursul unui jumătate de veac momente, cari înalță, și momente, cari deprimă și pe cei mai aleși bărbați, puși în frunte și responsabili pentru situație.

Nu așa domnul Moldovanu. Cu mintea lui ageră și voința tare n'a fost nici când între cei mici de suflet. Bănuitor în norocul trecător, dar nici când nu s'a speriat desperând de situații grele, cu scrisul, cu graiul, cu viața sa întregă, el a făcut neșovăitor pe apostolul vremilor trecute, consacându-și toate preocupățiunile sale viitorului acestui popor românesc, de a cărui mărire viitoare nu s'a îndoit nici când. Alții au putut să aibă ambițiile lor particulare, au putut să urmărească interese trecătoare chiar — domnul Moldovanu o singură cinosură a urmat: „Totul pentru voi, nimic pentru mine”.

Mereu încunjurat de admirația și entuziasmul celor ce îi urmau cu credință, El rămâne totuși modestul și nepretențiosul „domnul Moldovanu”, căci doară toate le făcea nu pentru mărirea lui, ci pentru a celorlora, pe sama cărora voia să se scrie istoria zilei de mâne.

În scrierile sale, în polemiile, preocupățiunile lui de scriitor, se reliefează aceeași apostolie, același entuziasm. Iar când din îndrumările vremii, s'a zămislit o nouă orientare în politica românească — organizația economiei — spiritul lui ager a găsit, în tovărășia marilor repotați depe atunci, o largă preocupăție a nizuințelor sale. Pe urma străduințelor Lui a răsărit „Patria” și alte o mulțime de bănci și instituțiuni economice în Blaj și pe airea.

Ce va spune însă de activitatea lui uriașă istoria bisericii noastre? În care colț al arhidiecezei nu se simt urmele laborioasei sale vieți? Care instituție nu este legată în plămădirea, ridicarea, sporirea ei de numele dlui Moldovan? Și oare nu simțim cu toții în spiritul întinerit, viori de azi, în duhul cuceritor și munca febrilă culturală și națională, ce se face cu zor în biserica noastră, triumful ideilor susținute cu credință de dl Moldovanu?

Mai veniți apoi voi cei mulți particulari, veniți universitari și studenți mizeri, orfani, meseriași începători, economi năcăjiți și spuneți de ajutoare grabnice, neștiute, de daruri anonime, făcute vouă de dl Moldovanu, toate într'un gând măreț, de a vedea o lume nouă în jurul său, consolidată, capabilă de viață și de

aspirații. Asociația l-a ales prezident, Academia membru, clerul l-a pus în candidație la scaunul metropolitan, dar El a rămas ceea ce a fost, modest pentru sine și mare pentru noi ceilalți.

* * *

Iar azi grav bolnav și slăbit de un morb îndelungat, cu povara anilor optzeci și mai bine pe umeri, domnul Moldovanu, s'a gândit să-și încoroneze opera sa uriașă de o jumătate de secol și-a donat întreaga sa avere capitlului metropolitan din Blaj spre scopuri culturale și de binefacere.

Din cruțări scrupuloase și economii mărunte, lipsindu-se pe sine de toate, ce altora le cauzează plăceri, comoditate, a putut strânge averea considerabilă, *de aproape un milion de coroane*, care să fie astfel pentru totdeauna un nepertor razim, a acelei opere, la care a lucrat el o viață întreagă fără întrerupere. A dispus deci, ca din averea sa, să fie ajutorați studenți buni dela școli medii și superioare, ca nici când acest popor să nu fie lipsit de a avea în fruntea sa o pleiadă viguroasă de conducători.

Și-a adus aminte apoi și de acei mulți orfani, rămași singuri pe lume, și a dispus în literele fundaționale, ca să se ridice un orfanotrofiu în Blaj, când Capitlu va afla de bine a tace aceasta. Iar la urmă să se ajutoreze din venitele fundațiunii instituttele culturale arhidiecezane, ca să-și poată împlini chemarea lor cu succes în mijlocul poporului românesc.

În ședința din 20 Octomvrie a. c. capitulul și consistorul metropolitan a luat act cu adâncă mulțămită de donațiunea extraordinară, iar la capet Excelența Sa mitropolitul, s'a prezentat dimpreună cu întreg consistorul la patul marelui bolnav, felicitându-l și mulțămindu-i în numele întregului cler arhidiecezan, pentru marele dar, ce a făcut. La cuvintele emoționante ale Excelenței Sale se alătură azi toată suflarea românească, strigând celui mai mare fundator și binefăcător al arhidiecezei de până acum: Să-l ridice Domnul din patul suferințelor și să-i dăruească încă multe zile — tot pentru noi.

Scrisoarea Ilustrității Sale părintelui prepozit Ion Micu Moldovanu, prin care își transpune întreagă averea Capitulului, ca fundațiune.

Excelentissime părinte Mitropolit!
și

Preavenerat Capitul Metropolitan!

Cu venerațiune susțern sub 1. literele fundamentale deduse pentru fundațiunea, ce de mulți ani am avut intențiune a întemeia, dară fiind timpurile vitrege, am tot amânat, așteptând schimbare spre mai bine, când se pot dispune liber întru toate după dorința mea. Acum văzând, că stările lucrurilor chiar și în mare devin din ce în ce mai încurcate și mai nesigure, iară de altă parte, că silele mele sunt numărâte, rog pe Excelența Voastră și V. Capitul metropolitan, să binevoească a aprobă fundațiunea aceasta și a o primi sub administrarea sa. Vor aduce cu sine anii următori, ca ea să fie mică, sau de ceva însemnătate, aceasta nu o pot prevedea, dar aceea o știu cu siguranță deplină, că sub administrarea Excelenței Voastre și a P. V. Capitul, din partea aceasta ea nu va suferi nici o scădere. De aceea cu toată stăruința fiească Vă rog a o primi.

Urmează titlul realităților, legatelor și a hârtiilor de valoare, transpuse ca fundațiune, ce se evaluează la aproape un milion cor.

Toate aceste Vă rog să binevoși a le primi, mai observând numai aceea, că în literele fundamentale s'a scris, că-mi rezerv ad dies vitae folosința venitului, dară aci declar, că nu voi folosi

nici un ban din venitele fundațiunii — afară poate de venitul realităților din Blaj și Ciufud, dacă silele de năcaș mi-se vor prea înmulți — ci din contră voi mai depură din datorii.

Repețându-mi rugarea, ca să binevoși a primi sub administrare fundațiunea aceasta, rămân

Blaj, 15 Octomvrie 1914.

Al Excelenței Voastre și P. V. Capitul Metrop.

plecat serv

J. M. Moldovanu

canonic metropolitan, prepozit.

Ministrul de culte despre cvinvenalele preoților. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice la întrebările ce i-s'au adresat în chestiunea cvinvenalelor, sub Nr. 70.273, respective 93.068/II din anul curent, a declarat următoarele:

1. Preotul îndreptățit la cvinvenal, care în cursul jumătății de an trece la altă stațiune, unde de asemenea e îndreptățit la cvinvenal, va primi pe semestrul acela suma asignată ca cvinvenal pentru prima stațiune;

2. Preoții penzionați în decursul jumătății de an, precum și cei cari s'au mutat într'o parohie, unde nu este cvinvenal, cvinvenalul licuitat și respective chiar primit, le compete numai până la timpul, când au servit în parohia unde au fost îndreptățiti la cvinvenal. Rămășițele preotului repausat în decursul jumătății de an, au drept la cvinvenal, pe timpul cât acela a servit.

Politica externă a Italiei. Ministrul Salandru luând interimatul portofoliului afacerilor străine a pronunțat un discurs declarând, că directivele politice externe a Italiei vor fi și deacum înainte tot aceleași, cari au fost până astăzi. Pentru continuarea acelor directive este nevoie de suflete hotărâte și senine, de o vedere limpede a adevăratelor interese ale Patriei, de o matură chibzuială, care însă nu exclude, dacă va fi nevoie, o acțiune energică și repede.

Darul Regelui Ferdinand. Majestatea Sa Regele Ferdinand a adresat dlui Ion I. C. Brătianu, președintele conziliului de ministri și ministru de războiu, următoarea scrisoare:

Scumpul Meu Președinte al Conziliului.

Poporul român a făcut Regelui Carol I. o înmormântare vrednică de Marele și multiubitul său Suveran.

Mișcat până în adâncul sufletului Meu de această impunătoare mărturisire a sentimentelor Țării, vă rog ca în numele îndureratei Regine Elisabeta și al Meu să arătați cât de viu suntem mișcați și recunoscători pentru această dragoste, care singură a putut, întru câtva, alina mâhnirea Noastră.

Urmând pilda ce Mi-a lăsat Fericitul întru veșnică amintire, și dorind și Eu să aduc un prinos de venerațiune memoriei Sale, dăruesc un fond de un milion lei pentru înființarea la Iași a unui orfelinat de

fete, care va purta numele neuitatului Meu Unchiu. De asemenea dăruesc două sute mii de lei în folosul fondului invalizilor armatei.

Vă rog să primiți, Scumpului Meu Președinte al Conziliului, împreună cu recunoștința Mea cea mai adâncă, încredințare a viei mele afecțiuni.

București 3 Octomvrie 1914.

Ferdinand.

Moartea contelui Albert de Mun.

Ziarele au amintit în scurte cuvinte moartea contelui Albert de Mun, unul dintre luptătorii cei mai zeloși și desinteresati ai bisericii catolice din Franța. Tradițiile Familiare l-au mînat spre viața militară. A luat parte în războiul german-francez din 1870/71 și după trecerea acestuia a lucrat alături de guvernorul militar al Parisului. Dar a dezvoltat mare activitate și în direcția socială, pe acele timpuri de avânt catolic și zelul acesta al contelui nu era privit cu ochi buni de superiori, cari au voit să-l plaseze undeva în provincie. Contele de Mun a abzis de rangul său dela miliție, a fost ales deputat și s'a dedicat cu totul carierei politice. La început profesa idei monarhice și și era fervent contrar al republicei, tocmai din acest motiv nu și-a putut înjgheba un partid catolic, ne fiind sprijinit nici de Vatican, nici de cercurile conducătoare.

Cu timpul a ajuns la convingerea, că catolicii trebuie să se valideze, în cadrele formei de stat existente. A adunat pe catolici într'o tabără simțind apropierea primădiei. S'a luptat din răsputeri pentru biruința ideilor sale, dar dușmanii au fost mai puternici și umilirea și perzecutarea bisericii a urmat pe întreagă linia. Contele de Mun și ca orator și ca scriitor ocupă loc de frunte, academia din Paris l-a ales de membru al său. A murit în 5 Oct. în etate de 73 ani. Moartea contelui a produs o dureroasă impresie în Vatican și în cercurile catolice din Franța.

Testamentul Regelui Carol.

(Continuare și fine).

Codicilii la testamentul meu din 14/26 Februarie 1899 scris și iscălit de propria mea mână în Decemvrie 1911.

Hotărâse încă din averea mea să fie depus un capital de un milion lei în bani sau în renta statului (cu minimum patru la sută) pentru strănepotul meu, Principele Nicolae al României, care se va bucura de dobânda acestui capital din ziua majorității sale.

Asemenea strănepoatele mele Principele Maria și Iliana a României vor primi fiecare cinci sute de mii lei în bani sau în rentă de stat (cu minimum 4 la sută) a căror dobândă va fi plătită în ziua majorității lor sau când ele se vor căsători.

Strănepoții mei Principele Moștenitor și fratele lui Principele Francisc Iosif de Hohenzollern vor primi fiecare, ca dar suma de trei sute mii lei. Asemenea toate rudele mele (cumnate, nepoate, strănepoate, strănepoți) vor primi fiecare un dar, care trebuie să aibă cel puțin un preț de opt sute până la o mie lei.

Doresc, ca toate persoanele, cari m'au servit în timpul Domniei mele ca miniștri adjutanți regali, funcționari ai Casei regale și princiare, dame de onoare, etc., să primească fiecare un dar, consistând în un obiect de artă, un tablou, o miniatură, un ac, un ceasornic, un inel, etc. Cele din urmă obiecte vor fi luate din cutiile mele, cari conțin bijuterii destinate ca daruri.

Fondul de trei sute mii lei, care l-am destinat în anul acesta pentru Universitatea dela Iași, va fi sporit încă cu un capital de trei sute mii lei și întrebuințat pentru un cămin studențesc. În caz, că nu s'a cumpărat o casă pentru studenți, atunci o sută mii lei va fi luată pentru îndeplinirea acestui scop. Dobânda dela două sute mii lei va fi pentru întreținerea acestei case.

Colecțiunea mea de arme din Castelul Peleş va rămânea în întregul său acolo ca proprietate a Coroanei României. Această colecțiune are un catalog detaliat.

Moșia mea „Umkirch“ situată în Marele Ducat de Baden va primi un capital, ca fond, de trei sute mii lei, care să dea un venit de cel puțin douăsprezece mii lei pe an. Acest venit este destinat jumătate pentru

binefaceri în folosul satului și jumătate pentru îmbunătățirea acestei moșii și a clădirilor sale. Se poate lua o sumă de optzeci mii lei pentru aducerea apei în Castel și în sat; suma aceasta va fi amortizată, luând de fiecare jumătate trei mii de lei pe an, adică de binefacere și de îmbunătățire și întreținerea Castelului (șase mii lei).

Acest fond, care va purta numele meu, va fi administrat de un comitet, compus din administratorul moșiei, preotul și primarul. El va hotărî întrebuințarea venitului acestui capital.

Dacă iubita mea soție, Regina Elisabeta, este încă în viață ea va primi o sumă de două milioane lei spre a dispune, cum va crede, de acești bani (poate că ea va dori a întrebuința din această sumă, o sută mii lei pentru îmbunătățirea casei sale „Segenhaus“ (lângă Neu-Wied).

Asemenea ea va dori să facă legate și donațiuni la diferite fundațiuni înființate de Regina.

Strănepoata mea, principesa Elisabeta a României, va primi încă două sute mii lei capital; astfel zestrea, care am prevăzut-o în testamentul meu din 14/26 Februarie

1899, pentru Principesă, va fi de un milion lei. Venitul acestui capital trebuie să fie cel puțin patru și jumătate la sută,

Iubita mea nepoată Principesa Maria a României va primi șase sute mii lei, sumă de care ea poate dispune cum va crede.

Toată averea mea în bani, acțiuni, obligații, fonduri de stat, după plata tuturor legatelor, va rămânea iubitului meu nepot, Principele Ferdinand al României, sumă care, doresc să fie păstrată ca capital.

Domnul Basset, secretarul meu, va primi o pensie de o mie lei pe lună, care va fi plătită chiar dacă el va urma serviciul său lângă moștenitorul meu. Ca un semn al mulțumirii mele pentru serviciile sale, el va primi un legat de o sută mii lei, dacă el va fi încă în viață. Văduva lui va primi o pensie de șase mii lei pe an. Fiii doctorului Kremnitz vor primi fiecare patruzeci mii lei, ca dar și vor da din această sumă patru mii lei mumei lor, a cărei pensie de douăsprezece mii lei, dați până acum, va fi plătită până la moartea sa.

Scris și iscălit de propria mea mână.
București, 14/27 Decembrie 1911.

(ss) Carol.

Războiul european.

Războiul cu Sârbia.

Telegramă particulară primită în 21 Oct. la 8 ore a. m.

Se comunică oficial cu dtul de 19 Oct

Față de știrile pressei sârbești despre continuie învingeri, ale oștirilor sârbești, constatăm următoarele:

Invingerea numită dela Kurjlatica se reduce la evacuarea unui pod din cauza ezundării râului Drina, dar nu pentru vre-un atac sârbesc. Evacuarea a decurs în ordine deci știrile sârbești despre număroși prinsoneri, etc. sunt povești.

Pe dealul Gucevo se dau aproape în fiecare zi ciocniri între trupele noastre și cele sârbești. Însămnătate deosebită nu au aceste lupte.

Dușmanul retace însă taptul, că în ziua, în care afirmă, că am câștigat învingere strălucită la Gucevo, am respins un atac cu mult mai serios, spriginat și de artilerie sârbească.

În urmă diviziunea, care dupăcum spun sârbii ar fi fost bătută la Romanja Planina, continuă și acum acțiunea de curățire a inamicului, alungând în 12 și 13 Oct. vre-o 3—4 batalioane și capturând o mulțime de sârbi.

General Potiorek

(Biroul de presă al min. prez.)

Luptele din Galiția.

Telegramă particulară primită în 20 Oct. la 9 ore a. m.

Budapesta 19 Oct. Dela cartierul general:

În lupta ce s'a dat spre ost dela Chyrow și Przemysl ziua de ieri ne-a adus din nou succes strălucit. Deosebit de îndârjită a fost lupta la Przemysl. Ieri după amiază trupele noastre, după focul deschis de artilerie, au cuprins înălțimea Magiere, care până acum era în mâinile inamicului și îngreuna foarte mult înaintarea. Spre nord dela Myrinyecz ne-am apropiat de dușman prin asalt până la distanța unui atac de baionetă. Spre ost dela Przemysl am ajuns până la înălțimile dela Medyka.

La aripa noastră sudică am respins atacurile rușilor, ce s'au continuat și noaptea, îndreptate mai ales contra înălțimilor ce se întind spre sud-vest dela Sary-Sambor. În văile Stryj și Swica trupele noastre luptându-se înaintază. La râul San ieri încă a decurs lupta în mai multe puncte. Atacul inamicului îndreptat în întunerecul nopții contra forțelor noastre, cari au trecut pe malul ostic al râului la Jaroslau, s'a zădărnicit.

În Polonia rusească cavaleria germană și austro-ungară unită, a respins dincolo de Sochaczew un mare detașament de cavalerie inamic, care a încercat să străbată spre vest dela Varșovia.

Lupte violente în Galiția.

Telegramă particulară primită în 21 Octomvrie la 8 ore a. m.

Budapesta, 20 Octomvrie. Dela cartierul general se comunică:

În Galiția de mijloc, cu deosebire spre nord dela râul Strwiaz, violența luptei s'a mai potențat. Atacul nostru pre ost, încotinu câștigă teren. Pentru posesiunea unor înălțimi deosebit de importante, s'au dat lupte extrem de înverșunate din ambe părțile.

Toate încercările, ca să recucească dela noi palatul Magier, au fost fără rezultat, din contră trupele noastre au cuprins înălțimea, ce se întinde spre nord-ost dela Tiskovice, care a fost obiectul unei vehemente rivalități. Spre sud dela Magier am alungat pe dușman din mai multe localități.

În luptele acestea din nou am capturat o mulțime de ruși, între cari și pe un general, mai multe mitraliere; prinsonierii povestesc despre efectul grozav al artileriei noastre.

Spre sud dela Strwiaz, unde frontul de luptă se întinde după Sary-Sambor, lupta decurge încă. Trupele noastre, după ce au alungat pe inamic, au ocupat Stryj, Körösmező și Sereth.

General Höfer,

substit. șef. de stat major.

(Biroul de presă al min. prezid.)

Luptele din Galiția. În Ungaria nu mai sunt ruși.

Bpesta 21 Oct. Dela cartierul general: În atacul greu și înverșunat, îndreptat contra pozițiilor fortificate ale inamicului dela Falstyn până la șoseaua artificială spre ost dela Me-

dyka, în mai multe locuri de asemenea am câștigat teren. Contra atacurile rușești, în tot au fost fără succes. În noaptea trecută am luat cu asalt înălțimea din nord dela Nizyniec. Spre sud dela Magiera trupelor noastre le-a succes a pătrunde din localitățile ocupate până la înălțimi. La aripa dela sud mai ales se dă lupta de artilerie.

În Carpați eri am ocupat strâmtoarea Iablonica, ultima care era ocupată de un detașament de ruși. Prin urmare pe pământ maghiar nu mai este inamic. În încintarea noastră spre Bucovina, am ajuns până la râul Sireth.

General *Höfer*,
substit. șef. de stat major.
(Biroul de presă al ministr. prezid.).

Luptele dela Lille.

Telegramă particulară primită în 20 Octomvrie la 8 ore a. m.

Berlin 19 Oct. Statul major comunică:

Dela cartierul general se comunică cu datul de 19 Oct. a. m.: Trupele noastre au respins încercările de atac ale inamicului în ținutul din vest și nord-vest dela Lille, pricinuind inamicului grave pierderi.

(Biroul de presă al min. prez.)

Submarin englez nimicit.

Telegramă particulară primită în 20 Oct. la 6 ore seara.

Berlin 20 Oct. Agenția Wolf publică următorul comunicat oficial:

Submarinul englez »E. 3« a fost nimicit în 18 Octomvrie într'un sin de mare german din marea nordică.

Admiral *Benvök*,
șeful statului major de marină.

Diverse.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru următoarele burse:

1. O bursă de K 200 și două burse de câte K 300 din „Fundatiunea Ioan Petran”, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Bursa de K 200 din fundatiunea I. Petran în anul viitor școlar (1915/16) se urca la K 300.

Cei împărțâșiți de aceste burse vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici din Cluj”.

2. O bursă de K 300 din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman”, pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, care urmează la vreuna din școlile medii din patrie, având preferință, în sensul literilor fundatiionale, aceia cari se înrudesc cu fericiții Ioan și Zinca Roman.

3. O bursă de K 120 din „Fundatiunea Ioan Gallianu de Kecskés”, pentru elevi de naționalitate română, cari urmează la vreunul din gimnaziile din Transilvania. Se vor proferi, în înțelesul literilor fundatiionale, descendenții familiilor Popu și Antonu.

Cererile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” (Sibiu—Nagyszeben, str Șaguna Nr. 6) până la 31 Octomvrie n. a. c. însoțite de actele de lipsă.

Bursele se vor da tinerilor, cari nu mai beneficiază și de altă bursă.

Se cere deci din partea petenților și o declarație în acest înțeles.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii”, ținută în 3 Octomvrie 1914.
Andrei Bârseanu, *Romul Simu*,
prezident. *secr. subst.*

Mulțămită. Ilustr. Sa *Ioan M. Moldovanu* prepozit capitular, a binevoit a dăru *Fondului de excursiune* al elevilor gimnaziali din Blaj, 1 acție de a Băncii de asigurare generale, în valoare de 200 cor. Pentru acest dar îi exprimă sinceră mulțămită.

Direcțiunea gimnazială.

Promoție. *Dr. Lviu T. Câmpăan*, medic la clinica de ochi Nr. 1 din Budapesta, a fost promovat doctor în științele medicale.

La funerariile Regelui Carol la Curtea de Argeș a participat — precum se anunță din București — și o delegație a românilor din Ungaria și Transilvania, compusă din membrii comitetului național român anume deputații *dr. Ștefan C. Pop*, *dr. Alexandru Vaida-Voevod*, *Vasile Goldiș*, *dr. Voicu Nițescu* directorul ziarului „Gazeta Transilvaniei”, *Dr. Aurel Vlad* și *prof. Const. Nedelcu*, corespondentul ziarelor românești și germane din Monarhie.

Apel urgent către învățătorii români din ținutul: Năsăud, Bistrița, Sibiu, Dej, Secuime, Brașov, Caransebeș și Bănat. Comitetul „Jertfa învățătorilor români” se adresează, deci, înocdată către toți colegii din ținuturile arătate în fruntea acestui Apel, cu frățeasca rugare, ca cu posibila grabă să colectați pieptare și pânură de lână (albă ori neagră) din care își face poporul nostru ciorecii și sumanul de iarnă și aceste colecte — pachetate în lăzi simple de scânduri (*Verschlag*) — se le trimiteti cu urgență la următoarea adresă: „*Vörös Kereszt Egylet központi raktára în Budapest*, care apoi va îngriji de prelucrarea acestei materii.

Aceste pachete se trimit nefrancate (*fizetetlen*), iar coalele de transport (*fuvarelevél-ül*) ce-l veți primi, cu posibila grabă să le trimiteti la adresa: *Ioan P. Lazar*, redactorul „Gazetei Învățătorilor” în *Szilágyosomlyó* (*Șimleu*), care — pe baza încredințării ce o are — va dispune ca aceste pachete să fie răscumpărate prin ministeriu.

Se pot colecta și ciorecii și sumane mai puțin purtate, dar să fie bine spălate și curate.

Comitetul deodată roagă și pe *M. O.* Domni preoți și protopopi, ca să dea mână de ajutor învățătorilor colectanți și vestind în biserică lipsa acestei jertfe și înșămăntatea ei, atât din punct de vedere creștinesc cât și cetățenesc.

Comitetul

„Jertfa învățătorilor români”

pentru ajutorarea soldaților răniți în războiu.

Societatea de lectură a femeilor române din Turda roagă pe preoții și învățătorii din comitatul Turda-Arieș, să colecteze albituri și cu deosebire schimburi bărbătești și să le trimită la adresa prezidentei societății *Lucreția Murășan*, ori a secretarului *Dr. Augustin Rațiu*. Hainele acestea se vor distribui răniților români din spitalul din Turda, cari se întorc de pe câmpul de luptă numai cu uniforma militară. Hainele să se trimită prin expres ori postă. Membrele, cari nu și-au plătit taxa de 2 cor. sunt rugate să o plătească.

Examenul de maturitate al elevilor înrolați. *Budapesti Tudositó* anunță, că ministrul de culte și instrucțiune publică, a conces încă în luna August, ca elevii, cari în Iunie au fost relegați pe un an dacă au fost înrolați și primesc concediu să se poată supune la examen încă în Septemvrie; ordinațiunea mai nouă estinde acest favor și asupra elevilor, cari la examenul corector din Septemvrie au fost respinși pe un an și au fost chemați la miliție. Atari elevi, dacă au trecut de 18 ani și au fost aflați apți pentru serviciul militar, primesc concesiune pentru depunerea examenului corector deja în Decemvrie. Elevii din clasele superioare ale școlilor medii, dacă au intrat în armată cu invoirea părinților primesc favorul acela, că nu se socotesc ca dezertați și după reînțoarcere pot să-și continue studiile, fără să-și piardă anul. Astfel de elevi, la gimnaziile de stat și catolice regești beneficiază și pe timpul cât sunt în armată de toate favorurile (scutire de didactru, stipendiu, etc.)

Ostașii schismatici și sacramentele muribunzilor. Cardinalul primate din *Strigoniu* *Dr. Csernoch János* se ocupă de situațiunea preoților, cari de multeori sunt chemați la patul de moarte al ostașilor răniți sârbi sau ruși, cari n-au la îndemână preoți de legea lor. Primatele reamintește hotărîrea din 20 Iulie 1898 a congregațiunii sacralui oficiu, care hotărîre a fost aprobată și de papa *Leo XIII*. Hotărîrea aceasta astfel dispune, că preoții catolici pot să deslege pe schismatici când aceștia sunt în pericolul morții, și procedura aceasta nu dă ansă la scandal public. Primatele face atenți pe preoți, ca să procedeze în astfel de cazuri cu cea mai mare precauțiune. După ce preotul le-a ascultat mărturisirea poate să-i deslege, dar să înțelege, că nu-i poate împărtași cu sf. Cuminecătură și nici nu le poate administra taina sf. maslu.

Societatea literară „Sf. Ion Gurădeaur” a teologilor români gr.-cat. din Oradea-mare și-a ținut ședința de constituire, constituindu-se pe anul școlar 1914/1915 în modul următor: Prezident: *Teodor Raica* c. IV. v.-prezident: *Petru Iancsik*, c. III, secretar: *Cornel T. Mărian*, c. III, controlor: *Grațian V. Anca*, c. III, cassar: *Gavril Barbul*, c. III, notar: *Dumitru Nistor*, c. II, bibliotecar: *Vasile Barbul*, c. II, arhivar: *Victor P. Ghergar*, c. II, viconotar: *Grigoriu Rițiu*, c. I, vicebibliotar: *Leontin Ciula* c. I. În comisia literară: *Teodor Raica*, *Grațian V. Anca*, *Ion Teușan*, *Petru Iancsik*, *Grigore Rițiu*, *Iosif Pop* și *Cornel Mărian*, șeful com. lit.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**